

KUTSESTANDARD

Nooremaednik, tase 3

Selle kutsestandardi alusel võib kutse andmine jätkuda kutseõppe tasemeõppe eksami sooritajatele, kes on õppinud vastaval õppekaval kuni 30. juulini 2020.

Alus: Kutsekoja juhatuse liikme korraldus nr 10 25.02.2019.

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid

Nooremaednik, tase 3 kutsestandard on aluseks kutsehariduse ja täiendusõppe õppekavade koostamisele ning isikute kompetentsuse hindamisele kutse andmisel.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Nooremaednik, tase 3	3

Võimalikud spetsialiseerumised ja nimetused kutsetunnistusel	
Spetsialiseerumine	Nimetus kutsetunnistusel
Taimmaterjali paljundamine ja istikute kasvatamine	Taimmaterjali paljundaja ja istikute kasvataja, tase 4

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus
Aianduse kutsealal on neli kutset: abiaednik, tase 2; nooremaednik, tase 3; aednik, tase 4 ja meisteraednik, tase 5.
3. taseme nooremaednik on oskustöötaja, kes mõistab põhilisi tööalaseid fakte ja põhimõtteid. Ta täidab põhilisi tööülesandeid kõikides aianduse valdkondades – köögiviljanduses, puuviljanduses, puukoolis, lillekasvatases jm. Nooremaednik valib ja kasutab aiatöödeks sobivaid töövahendeid ja meetodeid, tegutsedes plaanipäraselt, säästlikult ja tulemuslikult. Tema põhilisteks tööülesanneteks on külvi- ja istutuspinna ettevalmistamine ning külvamine ja istutamine, hooldamine; saagi/toodangu koristamine, säilitamine ja müügiks ettevalmistamine. Nooremaednik töötab üldjuhul muutumatus olukorras, etteantud juhiste järgi ning osaleb tulemuslikult meeskonnatöös. Nooremaednik peab tähtsaks eetilisi töökspidamisi ja väärtusi, järgides head aiandustava ning keskkonna- ja tööohutusnõudeid.
A.2 Tööosad
A.2.1 Külvi- ja istutuspinna ettevalmistamine ning külvamine ja istutamine A.2.2 Aiakultuuride hooldamine A.2.3 Saagi või toodangu koristamine, säilitamine ja müügiks ettevalmistamine
Spetsialiseerumisega seotud tööosad
Nooremaednik, tase 3 kutse sisaldab järgmist spetsialiseerumist: Taimmaterjali paljundaja ja istikute kasvataja, tase 4, mis koosneb tööosadest A.2.1-A.2.4

Valitavad tööosad

A.2.4 Taimmaterjali paljundamine ja istikute kasvatamine
A.2.5 Muru rajamine ja hooldamine
A.2.6 Haljasalade rajamine ja hooldamine
A.2.7 Sillutise (betoonkivi, looduskivi, puidu- ja sõelmeteede) paigaldamine
A.2.8 Lilleseadete ja kompositsioonide valmistamine
A.2.9 Sisehaljastuse rajamine ja hooldamine

A.3 Töö keskkond ja eripära

Nooremaedniku töö on paindliku tööajaga, vajadusel töötatakse ka puhkepäevadel. Tema töö on vahelduvate tööülesannetega ning toimub nii väli- kui ka sisetingimustes.
Nooremaedniku töö terviseriskid on raskuste tõstmine, müra, töötamine mehhanismidega, töötamine kõrgustes, ilmastikuolude ja temperatuuride vaheldumine, niiskus ning kokkupuude erinevate allergeenidega (nt taimed, kemikaalid, tolm jm).

A.4 Töövahendid

Nooremaedniku põhilisteks töövahenditeks on:
aiandustarvikud: substraadid, pakkematerjalid, potid, väetised, taimekaitsevahendid, aianduslikud kattematerjalid, toetusvahendid, multšid, kärud, labidad, rehavad, kühvlid, mitmesugused lõikevahendid ja muud tarvikud;
masinad ja seadmed: traktorid, mullaharimisriistad, külvi- ja istutusmasinad, väetisekülvikud, taimekaitsepretsid, saagikoristusmasinad, niidukid, trimmerid, mootorsaed, hekilõikurid, laadurid, kastmissüsteemid, kasvuhooneautomaatika ja muud masinad ning seadmed;
mööteriistad: kasvuparameetrite mõõtjad, mõõdulint, kaal ja muud mõõteriistad;
sidevahendid: arvuti ja telefon jm;
muud abivahendid: koristusvahendid jm abivahendid.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Nooremaedniku töö eeldab töökust, ausust, motiveeritust, vastupidavust, koordineerimist; koormus-, pinget- ja keskkonnataluvust; kohanemis-, vastutus-, koostöö- ja õppimisvõimet; korrektsust ja sotsiaalsust.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

3. taseme nooremaednikena töötavad tavaliselt inimesed, kellel on läbitud kutsealane täiendusõpe või on oskused omandatud praktilise tööga.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Köögiviljakasvataja, puuviljakasvataja, nooremaednik, abiaednik, puukooli aednik, puukooli tööline, lillekasvataja, põllutööline, aiatööline.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Nooremaednik, tase 3 kutse taotlemisel on nõutav kohustuslike kompetentside B.2.1-B.2.3 ja B.2.10 (läbiv kompetents) tõendamine ning võimalus valida ja tõendada lisakompetentsid (valitavad kompetentsid B.2.4-B.2.9).

Kutse taotlemisel on võimalus spetsialiseeruda taimmaterjali paljundamisele ja istikute kasvatamisele, milleks on vajalik kompetentside B.2.1-B.2.3, B.2.4 ja B.2.10 tõendamine.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Külvi- ja istutuspinna ettevalmistamine ning külvamine ja istutamine

EKR tase 3

Tegevusnäitajad:

- 1) valmistab töökoha ja aiakultuuride kasvukoha ette (paigaldab tööks vajalikud vahendid, rohib, puhastab, kaevab, tasandab jm) vastavalt etteantud juhiste, kasutades selleks vajadusel käsitööriistu;
- 2) sorteerib paljundusmaterjali vastavalt juhiste;
- 3) külvab seemned, pikeerib ning istutab aiakultuurid käsitsi või masinal vastavalt etteantud külvinormile ja istutusskeemile;
- 4) multšib vastavalt etteantud juhiste;
- 5) toetab aiakultuurid vastavalt etteantud juhiste.

Teadmised:

- 1) paljundusmaterjalide liigitus, omadused ja kvaliteedinõuded;
- 2) enamkasvatatavate taimede ja enamlevinud umbrohtude liigitus;
- 3) aiakultuuride agrotehnoloogia alused (vt lisa 2).

Hindamismeetod(id):

Praktiline töö.

B.2.2 Aiakultuuride hooldamine

EKR tase 3

Tegevusnäitajad:

- 1) väetab aiakultuure vastavalt etteantud juhiste;
- 2) kastab aiakultuure vastavalt etteantud juhiste;
- 3) teeb taimekaitseteid vastavalt etteantud juhiste; töötades taimekaitsevahenditega, mille kasutamiseks pole vaja taimekaitsetunnistust, järgib töö- ja keskkonnohutusnõudeid;
- 4) tõrjub umbrohtu, kasutades vajalikke tööriistu ja -vahendeid vastavalt etteantud juhiste;
- 5) kujundab ja lõikab aiakultuure vastavalt etteantud juhiste.

Teadmised:

- 1) ergonoomika, keskkonna- ja tööohutusnõuded;
- 2) aiakultuuride hooldamise töövõtted ja -vahendid;
- 3) enamkasvatatavate taimede ja levinumate umbrohtude liigitus;
- 4) taimekasvunõuete alused;
- 5) aiakultuuride enamlevinud haiguste ja kahjurite liigitus, taimekaitse alused;
- 6) aiakultuuride agrotehnoloogia alused.

Hindamismeetod(id):

Praktiline töö.

B.2.3 Saagi või toodangu koristamine, säilitamine ja müügiks ettevalmistamine

EKR tase 3

Tegevusnäitajad:

- 1) koristab saagi, sorteerib mittekvaliteetse saagi ning komplekteerib toodangu vastavalt etteantud juhiste;
- 2) ladustab, sorteerib, pakendab ja markeerib saagi või toodangu vastavalt etteantud juhiste.

Teadmised:

- 1) saagi või toodangu kvaliteedinõuded ja -klassid.

Hindamismeetod(id):

Praktiline töö ja intervjuu.

VALITAVAD KOMPETENTSID

Kutse taotlemisel on võimalus valida ja tõendada lisakompetentsid B.2.4-B.2.9.

B.2.4 Taimmaterjali paljundamine ja istikute kasvatamine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

arvestades paljundusaegu, -tingimusi ja -viise:

- 1) poogib (silvastab, oksastab jm);
- 2) paljundab taimmaterjali (juurevõsud, võsundid jm), lähtudes taimede paljundusviisist;
- 3) paljundab pistikutega (lehe-, juure-, varrepistik, pistoks, haljaspistik, võrsik jm);
- 4) paljundab generatiivselt (valib taimed ja seemned, tolmeldab jm), lähtudes taimest;
- 5) kasvatab istikuid, lähtudes taimeliigi kasvutingimuste nõuetest;

6) pakendab ja markeerib toodangu, arvestades taimmaterjali eripära.

Teadmised:

- 1) taimmaterjali vegetatiivse paljundamise põhimõtted;
- 2) taimmaterjali generatiivse paljundamise põhimõtted;
- 3) puukoolimajanduse põhimõtted.

Hindamismeetod(id):

Praktiline töö ja teoreetiline ülesanne.

B.2.5 Muru rajamine ja hooldamine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

- 1) valmistab ette pinnase, arvestades olemasoleva pinnase eripära, vajadusel teeb keemilist umbrohutõrjet, kasutades tehnilisi vahendeid ning järgides keskkonna- ja tööohutusnõudeid;
- 2) märgib maha murupinna, lähtudes projektist (töökirjeldusest);
- 3) külvab käsitsi või külvikuga muruseemned ja väetise ning tihendab pinnase, arvestades külvinormidega;
- 4) paigaldab siirdmuru, arvestades maapinna eripära ja ilmastikutingimusi;
- 5) kastab muru külvijärgselt, hindab perioodilist kastmisvajadust ning kastab vastavalt vajadusele kogu murupinna ulatuses;
- 6) hindab niitmisvajadust ja niidab muru, kasutades mehhanisme (muruniidukit, trimmerit) ja järgides tööohutusnõudeid;
- 7) hindab muru väetamisvajadust ja väetab muru käsitsi või külvikuga vastavalt vajadusele;
- 8) teeb muid hooldustöid (multsimine, õhustamine, püstilõikus, samblatõrje, parandus- ja täienduskülv jm).

Teadmised:

- 1) murutüübid; muruseemne liigid ja -sordid ning nende sobivus seemneseades;
- 2) käsitsi ja mehaanilise mullaharimise põhimõtted;
- 3) mullaharimise ja muru hooldamise tööriistade kasutuspõhimõtted;
- 4) erinevate murude rajamise põhimõtted;
- 5) murupinna mähkimise põhimõtted;
- 6) aiakultuuride kastmis- ja väetamispõhimõtted;
- 7) hooldustööde põhimõtted.

Hindamismeetod(id):

Praktiline töö.

B.2.6 Haljasalade rajamine ja hooldamine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

- 1) märgib istutusala ja nende kõrgused ning taimede asukohad, lähtudes projektist (töökirjeldusest);
- 2) valmistab ette kasvualuse, arvestades projekti, olemasolevat pinnast ja planeeritud taimi ning teeb vajadusel umbrohutõrjet;
- 3) paigaldab istutusala servad, lähtudes objekti vertikaalplaneerimisest;
- 4) paigaldab geotekstiilid, lähtudes projektist (töökirjeldusest) ja objekti eripärast;
- 5) külvab seemned; istutab, kastab, toestab ja lõikab tagasi taimed, lähtudes projektist (töökirjeldusest), arvestades istiku tüüpi, suurust, taimeliiki, kasvunõudeid, ilmastiku- ja mullatingimusi;
- 6) istutab suured puud/põõsad, arvestades haljastusprojekti (töökirjeldust) ning järgides tööohutusnõudeid;
- 7) multšib, lähtudes projektist (töökirjeldusest) ja taimede kasvunõuetest;
- 8) pügab või noorendab hekke, kasutades selleks ettenähtud hekilõikureid ja -kääre, järgides töökeskkonna ja tööohutusnõudeid ning head aiandustava;
- 9) hooldab (toestab, lõikab, kastab, multšib, kobestab, rohib, valmistab talveks ette) taimi ja istutusalasid, arvestades head aiandustava;
- 10) teeb taimekaitsetöid, kasutades taimekaitsevahendeid vastavalt nõuetele;
- 11) väetab vastavalt väetusskeemile, arvestades väetusnorme;
- 12) teeb vilja- ja ilupuude ning marja- ja ilupõõsaste hooldus-, kujundus- ja noorenduslõikust, järgides head aiandustava;
- 13) komposteerib taimejätmed orgaanilise aineriingi tagamiseks ning taimetervise ökoloogiliseks tugevdamiseks.

Teadmised:

- 1) aias kasvatatavate taimede liigitus ja kasvunõuded;
- 2) põhiliste umbrohtude liigitus;

- 3) objekti kasvukeskkonnast tulenevad taimede istutusnõuded;
- 4) istikutüübid;
- 5) geotekstiilide, multšide ja erinevate servamaterjalide liigitus ja omadused;
- 6) aiakultuuride ja haljasalade mahamärgimiseks (horisontaalseks ja vertikaalseks) kasutatavate mõõteriistade liigitus, töö- ja hoolduspõhimõtted;
- 7) aiakultuuride ja haljasalade mahamärgimise põhimõtted;
- 8) taimekaitsevahendite liigitus ja taimekaitsetööde põhimõtted;
- 9) aiakultuuride väetamise alused;
- 10) haljasalade hooldamispõhimõtted;
- 11) haljasalade hoolduses kasutatavate tööriistade töö- ja hoolduspõhimõtted;
- 12) aiakultuuride hooldus- ja kujunduslõikuste põhimõtted;
- 13) komposteerimise (või kompostimajandus) ja jäätmekäitluse põhimõtted.

Hindamismeetod(id):
Praktiline töö, intervjuu.

B.2.7 Sillutise (betoonkivi, looduskivi, puidu- ja sõelmeteede) paigaldamine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

- 1) märgib maha teed ja platsid, lähtudes projektist (töökirjeldusest) ja arvestades projekti puudumisel objekti eripäraga;
- 2) kaevab teesüvendi ja paigaldab tee aluskihid (täitekiht, külmakaitsekiht, kandekiht, tasanduskiht), kasutades vastavat tehnikat ning järgides maastikuehitusega seotud õigusaktide ja tööohutuse nõudeid;
- 3) paigaldab teeäärise ja sillutise, teeb vajalikud betoonitööd, lähtudes projektist (töökirjeldusest), kasutades vajadusel ketaslõikurit või kivigiljotiini ja järgides tööohutuse nõudeid;
- 4) viimistleb eri tüüpi sillutisi, järgides kvaliteedinõudeid ja projekti (töökirjeldust).

Teadmised:

- 1) teesüvendi ja aluspõhja rajamise põhimõtted;
- 2) teede ja platside mahamärgimise põhimõtted;
- 3) teede ja platside ehitusnõuded;
- 4) lihtsamate mehhanismide (ketaslõikur, kivigiljotiin, taldvibraator ja segumasin) kasutuspõhimõtted;
- 5) betooni valmistamise põhimõtted.

Hindamismeetod(id):
Praktiline töö.

B.2.8 Lilleseadete ja kompositsioonide valmistamine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

- 1) valib ideele ja kompositsioonireeglitele vastava lilleseade või kompositsiooni lahenduse;
- 2) püstitab tööülesande ning valib eesmärgipärased töövõtted, materjalid ja tehnika, arvestades konkreetse töö nõudeid (suurust, raskusastet, mahukust, püsivust, kestvust, tingimusi);
- 3) planeerib ajakasutust, arvestades töö suurust, raskusastet, mahukust;
- 4) koordineerib madalama tasemega töötajate tööajakasutust, lähtudes tööülesandest;
- 5) kujundab töö hinna, arvestades suurust, materjali, töö keerukust, mahukust, tingimusi ja tööaega;
- 6) pakib lilleseaded, arvestades töö eripära ja ilmastikutingimusi;
- 7) organiseerib vajadusel taimeseadete lilleseadete transpordi, lähtudes tellimusest.

Teadmised:

- 1) kompositsioonireeglid;
- 2) erinevad lilleseadetööd;
- 3) töö asetusviisid ja tehnika;
- 4) töövahendid ja -materjalid;
- 5) töövõtted;
- 6) pakkimispõhimõtted;
- 7) transpordikorralduse põhimõtted;
- 8) hinnakujundamise põhimõtted.

Hindamismeetod(id):
Praktiline töö, vaatlus, õpimapp, intervjuu, kombineeritud meetod

B.2.9 Sisehaljastuse rajamine ja hooldamine	EKR tase 4
Tegevusnäitajad: 1) analüüsib olukorda sisehaljastusobjektis, arvestades objekti eripära ja eesmärki; 2) koostab projekti (töökirjelduse) eelarved, arvestades sisehaljastuse rajamise ja hooldamise materjale ja nende mahtusid; 3) teeb sisehaljastust, lähtudes projektist (töökirjeldusest) ja objekti eripärast; 4) otsustab hoolduse vajaduse ja hooldab haljastust, lähtudes projektist (töökirjeldusest) ning objekti eripärast; 5) koostab sisehaljastuse hoolduskava vastavalt vajadusele.	
Teadmised: 1) toataimede liigitus ja hoolduspõhimõtted; 2) toataimede kasvunõuded; 3) taime kasvatussüsteemid (potid, kastmissüsteemid jne); 4) enamlevinud taimehaiguste ja kahjurite liigitus, taimekaitse alused; 5) sisehaljastuse hoolduskava koostamise põhimõtted; 6) eelarve koostamise põhimõtted.	
Hindamismeetod(id): Praktiline töö.	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.10 Nooremaednik, tase 3 kutset läbiv kompetents	EKR tase 3
Tegevusnäitajad: 1) peab tähtsaks head aiandustava ja aedniku eetikat; 2) näitab üles vajalikul tasemel füüsilist koordineerimist ja vastupidavust, käelisi oskusi jne; 3) täidab võetud kohustusi ja saavutab tööeesmärgid määratud aja jooksul, tegutseb iseseisvalt vastavalt juhiste; 4) on avatud koostööle, osaleb meeskonnatöös, jagab teistega vajalikku ja kasulikku informatsiooni, tegutseb parima ühise tulemuse saavutamise nimel; 5) hindab tööga kaasnevaid ohufaktoreid ja keskkonnariske ning võtab kasutusele abinõud nende maandamiseks, juhendades keskkonna- ja tööohutusnõuetest; 6) hoiab korras oma töökoha ja -vahendid; 7) annab õnnetusjuhtumi korral esmaabi, kutsub professionaalse abi ja teatab õnnetusjuhtumist objektijuhile või tööandjale; 8) keelteoskus: valdab eesti keelt tasemel A2 (vt lisa 3); 9) kasutab arvutit tasemel Moodul 2, Moodul 3 ja Moodul 7 (vt lisa 4).	
Teadmised: 1) ergonoomilised töövõtted; 2) keskkonna- ja tööohutusnõuded ning jäätmekäitlus; 3) esmaabi alused; 4) juhistes kasutatavate mõistete tähendus 5) taime ladinakeelsed nimetused.	
Hindamismeetod(id): Läbivaid kompetentse hinnatakse integreeritult kõigi teiste kutsestandardis loetletud kompetentside hindamise käigus.	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	11-09042014-2.1/7k

2. Kutsestandardi koostajad	Madis Kahu, AS Sagro Leo-Kaupo Kivirand, FIE Lillekasvatus Tiina Paasik, Rāpina Aianduskool Mihkel Saar, Hansaplant Aita Sauemägi, SA Innove Indrek Teder, Baltic Agro AS Elmar Zimmer, Seedri Puukool
3. Kutsestandardi kinnitaja	Toiduainetööstuse ja Põllumajanduse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	23
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	09.04.2014
6. Kutsestandardi kehtib kuni	16.04.2018
7. Kutsestandardi versiooni number	7
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	6113 Aednikud, puukooli töötajad ja istikukasvatavad
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	3
C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles	
Inglise keeles	Gardener's assistant, level 3
Soome keeles	Nuorempi puutarhuri
Vene keeles	Младший садовод
C.3 Lisad	
Lisa 1 Tööosad ja tööülesanded	
Lisa 2 Kutsealaga seonduvad mõisted	
Lisa 3 Keelte oskustasemete kirjeldused	
Lisa 4 Arvuti kasutamise oskused	
Lisa 5 Taimmaterjali nimekiri	